Posamezna številka 1 dinar. Cena plačana v gotovini.

P.n. Dolžnostni izvod Licejelne knjižnice, Ljubljana.

Izhaja vsakega 7., 15., 22. in 30. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Karla Marksa trg 2. — Naročnina znaša mesečno Din 4·—.

LETO II. Ljubljana, nedelja, 30. septembra 1923. Štev. 36.

Revolucija na Bolgarskem.

Junija meseca so makedonstvujušči (bolgarski fašisti) v zvezi z višjimi oficirji vrgli vlado Stambolijskega, ki je bil vodja najmočnejše kmečke (zemljoradniške) stranke v Bolgariji. Vlado so po junijskem puču prevzeli demokrati in socijalpatrijoti. Prva njihova akcija je bila naperjena proti komunistom in zemljoradnikom, katere so pričeli preganjati, zapirati in pobijati. Makedonstvujušči, demokrati in soc. patrijoti so se s silo polastili vlade in so s silo vladali. V treh mesecih vlade Cankova so se združile mase zemljoradniškega in komun. proletarijata in se z oboroženo silo uprle fašistični vladi. Vojaštvo, ki se rekrutira, kakor po drugih državah ludi v Bolgariji iz kmečkih in delavskih sinov, se je po večini pridružilo revolucijonarjem, ki so v par dnevih zasedli že več okrajev in proglasili kmečko-delavsko sovjetsko republiko. Boji med revolucijonarno kmečko-delavsko armado in med fašistično buržuazijo še trajajo. Uspehi bolgarskih kmetov in delavcev bi globoko vplivali na svetovno proletarsko gibanje, posebno pri nas v Jugoslaviji bi delavci in kmetje kmalu občutili blagodejen vpliv zmage bolgarskega proletarijata in sosedščine nove sovjetske republike na Balkanu.

Proletarijat vstaja in se budi. Preganjanja in nasilja morejo pač začasno udušiti lokalizirana gibanja delavskega razreda, ne morejo pa preprečiti generalnega ustanka tlačenih delavcev in kmetov, ki se pojavljajo vedno v obširnejšem obsegu. V Nemčiji smo pred revolucijo, v Bolgariji je revolucija, povsod vstaja revolucijonaren proletarijat. Motili, so se oni, ki so govorili: revolucija pojenjuje in umira. Revolucija ne bo umrla, ker ne more umreti, ker je nujna zgodovinska posledica in rezultat današnjega kapitalističnega sistema.

In v trdnem prepričanju, da smo vsak dan bližje polomu kapitalistične družbe in naši osvoboditvi, se moramo pripravljati in organizirati, da bomo kos nalogam, pred katere nas bo postavila zgodovina.

Radikalni teror nad rudarji.

Še vedno 96 rudarjev v celjskih in litijskih zaporih. — Preiskava traja že 7. teden. — Orožniki zabranjujejo kolportiranje »Strokovne Borbe« in zapirajo kolporterje. — Gladovna stavka rudarjev v litijskih zaporih. — Ravnatelji in pazniki trboveljske družbe se varajo. — Sekretar C. R. S. O. J. v celjskih zaporih.

Vkljub temu, da je stavka rudarjev končana oziroma udušena, se nad rudarji izvaja s strani političnih oblasti posebno pa s strani orožnikov še vedno nečuveno nasilje.

Vsak dan se vršijo preiskave in nove aretacije pod pavšalno sumnjo »komunistične propagande.« Vkljub temu, da ni za tako obtožbo nobenih dokazov in da so ovadbe očividno brez vsake podlage, se rudarje drži v preiskavi, njihove žene in otroke pa pusti stradati in propadati. Štiri naše sodruge drži znano celjsko sodišče že 7. teden v zaporu ker so osumljeni, da so pisali štrajbreherjem grozilna pisma. Ko se je v tem oziru dokazala njihova nedolžnost in bi morali biti izpuščeni, so naknadno bili obdolženi komunistične propagande. Kako so ovadbe proti zaprtim rudarjem sestavljene se vidi iz ovadbe zagorskih orožnikov proti steklarju s. Weinbergerju, o katerem pravi ovadba: opazilo se je neko senco, ki se je bližala skladišču dinamita **»in ni izključeno, da je bil to g. Weinberger.«** Ta ohvadba prekaša na svoji budalosti celo one neverjetne ovadbe ruskih carskih žandarjev, ki so znane po celem svetu.

V Trbovljah so orožniki zaprli sodruga Mravlja, ker je dvignil na pošti »Strokovno Borbo« in jo razdal zaupnikom v kolportažo. »To boste imeli za v peč«, je dejal gospod orožnik, pokazal na »Strokovno Borbo« in aretiral sodruga Mravljeta.

Denar, namenjen za podpore odpuščenim, vkljub intervencijam pri velikem županu dr. Lukanu, oblasti še niso vrnile. Radikali od Šuntajsa do Lukana, so pač samo pokorne sluge Praprotnika in kapitalistov trboveljske družbe.

V zaporih se z aretiranimi skrajno slabo ravna. Hrana nezadostna, pazniki, vsaj nekateri, ravnajo z rudarji kot z zločinci. Iz litijskih zaporov smo dobili sledeče sporočilo: Sklenili smo (vseh sedem), da stopimo dne 1. oktobra v dvodnevno gladovno stavko v protest proti nasilju, katerega izvršujejo nad nami državne oblasti, imajoč v vidu samo interese trboveljske družbe in Slavenske banke. Pozivamo vse sodruge izven zaporov, da podpro našo akcijo.

Sodrugi v zaporu so prisiljeni, da se proti nasilju poslužijo zadnjega sredstva gladovne stavke in pozivajo nas izven zaporov, da podpremo njihovo akcijo. To storimo najbolje s tem, da navzlic terorju ne klonimo duhom, ampak da energično nadaljujemo z organizacijskim delom in da še naprej vstrajamo v borbi za naše pravice.

Ravnatelji, pisarji in pazniki trboveljske družbe so odpustili iz dela vse sodruge, ki so kot vestni zaupniki delavstva morali nastopati proti šikaniranju delavcev. Ob tej priliki odpuščajo stare rudarje, ki so deset in desetletja garali za trboveljsko družbo in ki so izmozgani do kosti. Zavedajoč se, da delajo odpuščenim veliko krivico, se izgovarjajo na ravnatelja Skubica v Ljubljani, ki jim je ukazal to storiti. Obratovodja Lapornik se hvali, da je bil on pred stavko majhen, zaupniki pa veliki, sedaj pa je on velik, zaupniki pa majhni tako, da morajo zapustiti Zagorje, ker on tako hoče. Vsem gospodom in gospodičem pri trboveljski družbi povemo, da se bridko motijo, če mislijo, da so rudarji premagani. Tudi Cankov je v Sofiji govoril: »Stambulijski je bil velik, sedaj ga ni, sedaj sem jaz«. Po treh mesecih ga je bolgarsko ljudstvo vrglo in o njegovi veličini ni več duha ne sluha. Tudi v revirjih bo drugače. Zamenjali bomo vloge. Orožniki ne bodo stali v pisarni, da ščitijo tlačitelje, ampak zato, da pripomorejo tlačenim do pravic, katere jim danes kradete. In s culo na rami bodo zopet odhajali iz revirjev, pa ne delavci, ampak tisti, ki danes gonijo rudarje od svojih družin. Takrat bomo vračali milo za drago.

* * *

Orjuna in delavno ljudstvo.

I.

Razvoj »Orjune« od njenega postanka dalje nam jasno dokazuje, da je »Orjuna«, oziroma da se razvija v pravo fašistovsko organizacijo s programom ki ga imajo fašisti po vseh deželah. Na razvoju »Orjune vidimo jasno, da fašizem ni kak posebni italijanski pojav (kot trdijo to naši velecenjeni reformisti), ampak da je fašizem internacijonalni pojav, internacijonalno gibanje, ki je nastalo iz vedno hitrejšega propadanja buržuazije kot njeno zadnjo zadnje sredstvo proti vedno bolj se probujajočemu delavskemu razredu.

In za vprašanje, ali je »Orjuna« fašistovska organizacija ali ne, ni merodajno mišljenje nekaterih Orjuncev, ki vsled svoje kratkovidnosti mislijo, da niso Orjunci. Kajti tudi ljudi ne presojamo po tem, kaj si oni sami o sebi mislijo; nekdo si more domišljati, da je velik modrijan ali to njegovo domišljanje mu nič ne pomaga, če ga **družba** ne prizna za modrijana. To povemo radi tega, ker nam večkrat posamezni Orjunci odgovarjajo, da niso nobeni jugofašisti.

Tudi list »Orjuna« je dosedaj to tajil, seveda iz drugih razlogov. Ali v svoji 43. štev. razvije v svoji polemiki proti bednim klerikalcem čisto jasno fašistovski program. Ta njihov program pravi, da so fašisti nadstrankarska organizacija, ki se bori za »rešitev naroda.« To »rešitev naroda« vidijo fašisti v nekateri nadstrankarski državi, kako ta fašistovska država izgleda, se vidi v današnji Italiji: fašistovska nadstrankarska država predstavlja odkrito diktaturo buržuazije nad delovnim ljudstvom mest in vasi, fašistovska država je aparat brezobzirnega nasilja nad vsem, kar ima tendenco oslabiti in uničiti meščansko državo. Ker je njen najnevarnejši nasprotnik delavski razred in njegove organizacije, se obrača fašizem predvsem proti proletarijatu; nastopa pa, kar vidimo tudi pri nas, tudi proti temu, da bi se buržuazna država preuredila bolj na federalistični podlagi, ker to pomenja oslabitev buržuazije napram proletarijatu. Iz teh razlogov nastopajo jugofašisti proti avtonomiji Slovenije, Hrvatske, Makedonije in drugih pokrajin.

Kako hočejo fašisti doseči svoj namen? To pove še precej jasno 43. št. »Orjune«, ki pravi: »Ker pa vodi pot do ustanovitve te misli (namreč fašistovske »nadstrankarske« države, op. ur.) edino preko strank, doseže cilj lahko samo **»teroristična organizacija, ki se ne poslužuje na svoji poti kitare in gumastih kroglic, ampak — revolucije in terorja.«** (Podčrtalo uredn.). Dalje pravi »Orjuna« klerikalcem in njihovemu »Slovencu«, da se ne da ničesar doseči potom parlamenta, (na kar so že pozabili vrli socijalpatrijati) prošenj, peticij in interpelacij in »z drugo tako pobožna navlako.« Prav odkritosrčno konča, da se da danes nehaj doseči pri Beogradu edinole z »odločnostjo, močjo in terorjem.« — Tako »Orjuna«.

Čitateljem »Orjune« in Or-junčkom (pod Orjunčki razumevamo take Orjunaše, ki prav za prav ne vedo, zakaj so člani Orjune — in teh je 99%) povemo povodom tega, da gori omenjeni članek ni zrastel na zelniku g. Kranjca in drugih vaših voditeljev, ampak da so tako pisali in govorili italijanski fašisti že koncem l. 1920, da pišejo tako bavarski Hitlerji, »Hakenkreuzlerji«, »probujajoči se Madjari«, Ku-Klux-Klanci itd., skratka fašisti vseh dežela. Pa tudi Mussolini si ni izmislil tega, ampak to je že stara resnica, ki jo je najjasneje stiliziral Karl Marks v »komunističnem manifestu,« katere se je vedno držala buržuazija v njenem boju proti fevdalnemu družabnemu redu kot tudi proti proletarijatu, katerega zgodovinska naloga je upostaviti proletarsko državo v svrho uničenja buržuaznega razreda in razredov sploh in vstajenja brezrazredne človeške družbe.

Samo, da buržuazija enkrat svoje nasilje prikriva, drugič ga pa odkrito oznanja in brezobzirno izvršuje — kakor pač zahteva položaj bojujočih se razredov.

Jasno je, da buržuazija ne oznanja direktno nasilja proti delavskemu razredu, ampak da ona prikriva to svoje nasilje z raznimi zakoni, frazami o »rešitvi naroda in države« in podobno.

(Dalje sledi.)

Mile:

Štrajk.

Vi, bratje gladni, goli kot živali,
v premoga suženjstvo zakleti:
nekoč zbudil se v vas ponos bo sveti,
da svoje boste vse moči si zbrali.

A vi pač hočete najprej živeti,
pokriti svojo si goloto!
Naj proč z nekdanjo bo nizkoto,
vi nočete nič več za nje trpeti.

Vi sami dvigate premog na dan,
in vi trpeli naj povrhu bi še glad?
Zija nasproti bede vam prepad,
a žulje nosi vaša le krvava dlan!

To iti vam ne more v glavo,
zato spustili ste se v mezdni boj!
Če boste tvorili enotno vrsto zdravo,
bo zmaga vaša, bo uspeh, brat, tvoj!

„Komunisti štrajkbreherji".

Pod tem naslovom prinaša zagrebški »Železničar«, ki ga piše in urejuje tajnik »Saveza železničara«, srbski nacijonalist Krekić, dolgo klobaso, vso natlačeno s tako očividnimi lažmi in smešnostmi, da se človeku resno vsiljuje misel, če mož morda in ves njegov »Železničar« ne trpi na bolezni sive možganske mrene t. j., da se mu meša.

Če se prečita cel članek — žal, da ga radi pomanjkanja prostora ne moremo tu ponatisniti, se nehote čitatelj vpraša: Kaj pa je prav za prav hotel povedati? Dokazati, da so komunisti, kakor jih imenuje in »nevtralci« štrajkbreherji? Nikjer ni to dokazal, samo splošne fraze je nagromadil.

Imenitno pa je, da podlika razrednozavednim zagrebškim železničarjem, ki nočejo ubogati Krekića in katere vsled tega nazivlje, da so komunisti, podravnatelja Franića-Požeganina, tistega, ki si je pridobil nevenljivih zaslug v preganjanju baš razredno-zavednih železničarjev in ki je na dan protestne 24 urne stavke pošiljal zapovedujoče brzojavke tudi privatni železnici, kakor je južna, s pozivom, da naj se aretirajo vsi voditelji — on je brzojavil »kolovodje« — te stavke. In tega Franića srbski nacijonalist Krekić »dolži«, da je komunist in da so »neodvisni železničarji« v Zagrebu bili z njim v tesni, ali polje prijateljski zvezi.

Pošten človek rudi v obraz pri takšni laži, Krekić ne rudi. Ker zarudevanje je znak le poštenega človeka, ki še ni pokvarjen.

Da pa bodo naši čitatelji nekoliko poučeni o tej stvari, evo, kako je bilo s 24 urnim protestnim štrajkom v Zagrebu:

Krekić je bil predsednik akcijskega odbora. To pomeni, da ima on voditi to protestno stavko. In mesto, da bi odredil, da je proglašena od polnoči do polnoči protestna stavka, je rekel, da se naj gre v delavnico in od tam se potem, ko se vsi zberejo, demonstrativno in kompaktno odstranijo. Krekić je že vedel, zakaj tako odrejuje, o on je zvita butica in noče, da bi kdo pojel njegovo zeljnato glavo.

Delavci - železničarji so se držali sklepa.

Ali, ko so se zbrali v delavnici, pa zaupniki Krekića niso prav nič mislili oditi. In tako so delavci stali v delavnici in niso delali. Ko se je vprašalo, kaj in kako, je Krekić pokazal na »neodvisne«, češ, oni bi morali dati parolo. Šef delavnice je gledal in ni razumel. Nato pa se je le obrnil na »neodvisne« (Krekić piše na nevtralce«) in vprašal, kaj je. Seveda, ti so takoj razumeli, da jih hoče Krekić in peščica iz »Saveza« izigrati. In so odgovorili prav po pravici: »Krekić je predsednik akcijskega odbora, on naj vam objasni«. Prijatelji (tudi Krist je imenoval Iškarjota: »prijatelj«) od »Saveza« pa so govorili: »No, kaj, ali gremo ali ne gremo. Gremo ven, ali pa delajmo«. In so delali, »nevtralci« pa so odšli.

Tako je s tistim »komunističnim štrajkbreherstvom«. Krekićevi zaupniki so hoteli žeti uspeh za umirajoči »Savez«, a so pogoreli in ostal jim je pečat: »Prijatelj«, ki bi ga pa radi naprtili drugim.

Kako zvito je bilo to pripravljeno, prizna sam Krekić v tem članku, ko piše, da je bil Krekić že rano v jutro na 3. avgusta zatvoren in tragikomično omenja, da mu je zato žena, vsled »uzluđenja« predčasno rodila dete. Da pa je ta »zatvor« bila samo igra, je pa jasno vsem, ker s tem, da je on pri prijateljih policistih preskrbel že prej, da naj ga »zatvore« zgodaj zjutraj, je umil, kakor Pilat roke in s tem odgovornost za izdajstvo »Saveza« v 24 urni protestni stavki. Tako se on sedaj na tej bazi zagovarja, češ, jaz sem bil zaprt, vi »nevtralci« pa ste bili za nič in ste bili »štrajkbreherji«.

To je »junaška« zgodovina Krekićevega »zatvora« in »Savezove« zvestobe napram železničarski raji.

Nedolžni Bračinac.

(Iz Broda na Savi.)

Oktobra meseca 1921. so kovinarji v Brodu na Savi začeli delovati na vspostavitvi svoje podružnice, ki je vsled »obznane« bila do tega časa zaprta. Ta kovinarska podružnica je pripadla na kongresu legalno izvoljeni centralni upravi »Saveza kovinarskih radnika-ca Jugoslavije in jo treba razlikovati od one nazovi-centrale, kateri se je Bračinec na silo vrinil.

Kmalu po tem prihaja v Brod na Savi po naročilu znanega brodskega župana Bublića (soc. patrijot) tudi Bračinac in gre v tovarno vagonov, zbira okrog sebe omahljive in nezavedne delavce in osniva svojo podružnico kovinarskih delavcev kljub temu, da so kovinarji v Brodu delali že na konsolidiranju svoje podružnice, ki je pripadala legalno izvoljeni upravi. Prva akcija Bračinaca za edinstvo pokreta v Brodu je bila, da je poleg obstoječe legalne uprave brodskih kovinarjev vsilil še svojo podružnico. Brodski kovinarji, imajoč globoko na srcu enotno organizacijo, niso se hoteli cepili in so od Bračinaca prejeli materijal in začeli delati v podružnici, izjavljajoč, da bodo z vso močjo delali na jačenju kovinarske organizacije v Brodu, obračunali pa bodo le redno sklicanemu kongresu legalne uprave kovinarjev.

Prišel je tudi mesec november 1921. in so kovinarji postavili tovarni vagonov svoje zahteve. Bračinčev prijatelj Bublić, da se prikupi delavstvu, piše v demokratskem listu »Brodske novine« članek o slabih plačah, mizernem stanju in ostalih svinjarijah pri tovarni vagonov. V istem času poziva Bračinaca, da vodi s tovarno vagonov pogajanja, akoravno so brodski kovinarji imeli svoje izvoljene zaupnike in zastopnike, ki bodo vodili pogajanja.

Ravnatelj tovarne vagonov g. Herz je odšel v uredništvo »Brodskih Novin« in do g. župana Bublića. Pošiljal je k istima svoje zaupne uradnike in je potem sestavil popravek, ki ga je poslal temu listu in mu nakazal svoto K 20.000. S posebnim pismomo nakazana je tudi g. županu približno ista svota, nakar je že v prihodnji številki istega lista bil otisnjen popravek, v katerem uredništvo obžaluje, da je prejelo napačne informacije in da se je prepričalo, da v tovarni vagonov vlada popolen red tako v pogledu delavskih plač, kakor tudi v pogledu postopanja z delavstvom in v vsakem drugem oziru.

Bračinac na ponovni poziv Bublića drži sestanke delavstva ne v njihovi organizaciji, nego v tovarni vagonov v pričo raznih nadglednikov in priganjačev, direktorjev in presvitlega župana brodskega. Oba, Bračinac in Bublić trdita, da niso zahteve kovinarjev upravičene in da tovarna vagonov nudi delavstvu zelo povoljne pogoje življenja in bogsigave še kaj. Gibanje je propadlo, tovarna vagonov pa je naprej izkoriščala že itak izmozgano kovinarsko delavstvo.

Bračinčev in Bublićev postopek je kovinarsko delavstvo v Brodu odločno obsodilo in nihče ni hotel o njih slišati. Seveda to velikozaslužnemu Bračincu ni konveniralo in je nekega dne v začetku leta 1922. poslal svojega prijatelja Petrinjca iz Zagreba, ki se je obrnil naravnost na poslušno brodsko policijo in z njo udrl v Delavski dom v Brodu ter s silo bajonetov odnesel ves denar brodskih kovinarjev. Od tega časa so pretrgali brodski kovinarji vse stike z Bračincem in podobnim njegovim slugam. Še bolj točne podatke o skrbi Bračinca za brodske kovinarje bodo povedali brodski kovinarji sami, posebno pa sodrug Alojz Bradič iz Broda in sodrug Buda Milutinović iz Beograda, ki je imel priložnost v zadnji stavki dobiti precejšnje število fotografij zaslužnega borca Bračinca.

Toliko v vednost sodrugu »Delavcu«, radi resnice štrajka v Brodu na Savi.

Kar se pa tiče še stavke v Subotici, naj gospodje socijalisti prebere jo glasilo svoje stranke in bodo našli, da je »Naprej« v številki 163 z dne 27. julija 1923. izdal za Bračinca & Consortes sledeče izpričevalo:

»Na današnji sestanek (25. julija v Hrastniku) smo povabili tudi s. Korena, da slišimo njegovo obrambo, in tudi s. Jankoviča, da pojasni, kaj in kako je s stavko v Subotici, ki jo je potom stavkokazov odškodoval predsednik Glavnega odbora SSJ Bračinac, sklicatelj lažikongresa za 12. avgusta 1923, pa nista prišla, ker se bojita obsodbe delavstva — zato izjavljamo, da jih ne bomo več vabili, ampak smatrali jih **za izdajalce proletarijata. . . .«**

Tako govore člani SSJ, katere predsednik je Bračinac in čigar otrok je pa GRSJ, v čijem sklopu se nahaja tudi »Delavec«, ki naj si to zapiše v spominsko knjigo.

Gospodarstvo na železnicah.

Otiški vrh je postaja na progi državne železnice Celje—Dravograd—Meža. Povedati hočemo nekoliko zanimivosti iz te sicer malokdaj omenjene postaje in to takih zanimivosti, da bi se človeku, ako ne bi poznal domačih pristno jugoslovanskih razmer, morali ježiti lasje. Postajenačelnik omenjene postaje je star, dobrodušen postajni odpravnik, ki v celem svojem življenju še ni skrivil nikomur lasu na glavi. Ker je Otiški vrh postaja, ki ima precej prometa, je postajnemu vodji dodeljen še en prometnik oziroma dva. Pred mesecem dni pa so si gospodje v Zagrebu zmislili, da bi gospod postajenačelnik že sam zmagoval delo in prestavili so drugega prometnika v Kočevje, načelnika pa pustili »neka radi kakogod hoče!« Da to premeščanje dobrih prometnikov ne bi zgledalo preveč balkansko, so načelniku v Otiški vrh poslali dva pomočnika, ki naj vršita prometno službo. Prvi izmed »pomočnikov« je prototip ubogega proletarca; kapitalizem ga je izmozgal docela; možakar je že star, nebogljen in za vporabo v prometni službi popolnoma nezmožen, — saj pa tudi ni čuda: vse svoje najboljše moči, svojo mladost in energijo je poklonil železnici. Mesto, da bi ga kapitalistični eksploitatorji sedaj za dovršeno delo nagradili, ga zapode na stara leta nazaj v pisarno, kjer naj vsled oslabelosti in lakote dobesedno umre. Da omenjeni ne vrši prometne službe, je samo ob sebi razumljivo. Tudi drugi je izžeta limona. Vršil je prometno

Ali si že član „Zveze rudarskih delavcev"?

LISTEK.

Mile Klopčič:

Zgodba o vodnjaku.

(Pravljica od vsepovsod.)

Bil je nekoč svet, na svetu je bila dežela, dežela je bila suha. Niti ene kapljice vode ni bilo v tej obljubljeni deželi. Rože so ovenele, zemlja je pokala, nebo pa jasno in solnce na njem. Šli so ljudje, vsi enako žejni vode, iskat vrelcev. Tu pa tam so kopali, gledali; nič, vode ni bilo, še za naprstnik ne. Grla so se jim sušila in — potovali so dalje, iskat vode.

Bil pa je eden med njimi, ki je hodil in iskal vode popolnoma sam, osamel. Zadnji je bil med njimi. In, čudo prečudno: našel je vrelec, mimo katerega so šli drugi z žejnim grlom, pa ga niso videli. Sicer preklicano čudno, pa približno tako je res bilo. Torej našel je vodo. Napil se je je, pa ne dosti, ker bil skop in se je bal za vodo. Zatem s kamenjem in drugimi pripomočki, so ležali tam v bližini, zgradil nekak vodnjak. Druge vrelce, ki jih je našel še v bližini, je vse vzel zase in gledal, da je vsa voda tekla v njegov vodnjak. Bil je pa precej čuden vodnjak: za stekanje vode v vodnjak je bilo dovolj prostora, za odtekanje pa prav majhna luknjica, kot so dandanes v jetniških vratih. Že na vodnjaku se je poznalo skopuha, ki se je sam nazval »Kapitalista«.

Ostali pa žejni, ki so se zvali proletarce, so dospeli do kraja svoje dežele in niso ničesar našli. Vrnili so se in zagledali Kapitalistov vodnjak in vodo v njem. Še bolj so začutili svojo žejo in kar planiti so hoteli na vodo. Kapitalist pa stopi pred vodnjak.

»Kaj, ali ste tatovi? Mojo vodo bi pili, seveda mojo?«

Začudili so se žejni njegovemu vedenju in njegovim besedam:

»Kako to, tvoja? Kaj misliš s tem?«

»Kaj mislim? E, voda je moja; ne dam je nikomur!«

Razlogotili so se. In ko bi ne bili žejni in vsled žeje slabi, e, slaba bi predla njemu, vodeničnemu, napojenemu. Ker pa so bili slabi in še nezavedni, so ga prosili:

»Saj postanemo tvoji, če nam daš vode. Daj nam jo, sicer poginemo žeje!«

Kaj mi boste vi! Pač pa bi kupil vaše roke, to se pravi: Dajte, nosite mi vodo z drugih vrelcev v ta vodnjak. In sleherni bo dobil za vsako vedro vode, ki jo prinese, **en krajcar!«**

»In piti bomo smeli vedno, seveda«.

»Če pa boste hoteli piti, boste morali plačati: za vsako vedro vode, ki jo izpijete, boste plačali **dva krajcarja.** Če ste zadovoljni, dobro; če ne pa poginite! Kakor vam je drago!«

Oni pa so gledali žejni, kakor so bili:

»Za vsako vedro vode, ki ga prineseš, dobiš en krajcar, za vsako vedro pa, ki ga izpiješ, dva krajcarja. Pri vsakem vedru pol dobička!«

Samo nekateri redki so prišli do tega spoznanja, drugi pa ne. In ti zadnji so se udali in urno nosili vodo v vodnjak. Udali so se še drugi. Tako so prišli vsi v njegovo službo, v službo Kapitalista, ki jih je poznal le v toliko, v kolikor so mu prinesli vode. To so proletarci zvali mezdno delo.

Vendar niso bili samo donašalci vode, temveč so tudi zidali nove vodnjake, ki so jih odkrivali drugi, popravljali starega itd. Predvsem pa so najprej zgradili Kapitalistu drevored, kjer se je trebuhovesni Kapital sprehajal. Seveda to ni bilo všeč njim, ki so morali nositi vodo, trpeti žejo in vročino. Pričeli so mrmrati:

»Čemu sedi on na svojem spodnjem hrbtu, a naš zgornji hrbet sili v tla?«

Videl je Kapitalist njihovo jezo in razumel njihove vprašujoče in vendar srdapolne poglede. Takoj je poklical par najstrahopetnejših in najuslužnejših izmed njih k sebi.

»Čujte! Vodo sem vam odkril in rešil smrti vsled žeje. Voda je brez dvoma moja in drevored istotako. Vendar jih nekaj izmed vas mrmra in godrnja. Čujte, to mi ni ljubo!«

Vzdrgetali so ti sluge in jecljali:

»Gospod Kapitalist, saj mi ne. Verno ti služimo!«

»Vem, vem. Zato vas hočem nadariti. Ne bo vam treba delati, samo pazili boste na druge, kaj govore in kaj delajo. Če kdo kaj reče proti meni, pripeljite ga sem. Razumete?«

»Razumemo!« Priklonili so se in odšli. Kmalu so dobili še uniforme, da so proletarci lahko koj vedeli: mož pravice oziroma mož Kapitalista! Še bolj jih je to razlogotilo in uniforma jih kar ni mogla krotiti.

Med tem pa se je zgodilo čudo: vodnjak je postal poln do roba. Kapitalist pa se ni začudil, ampak odpustil vse delavce:

»Preveč vode ste mi nanosili. Počakajte, da jo nekaj shlapi v zrak in nekaj popijem!«

Odšli so delavci in se hoteli vleči na travnik pri drevoredu. Pa uniformiranci jih niso pustili, ker so imeli v takem času še ostrejše ukaze od Kapitala. Delavce je pričelo žejati. Kapitalist pa pokliče par svojih dvornih norcev, ki jih je nazival učenjake preroke:

službo že pred vojno, isto nadaljeval med vojno na najhujših postajah in končno radi nervoznosti — znorel. Ko je potem v blaznici zopet prišel »malo k sebi (ravno blazen itak ni nikdar bil; kdor pa se spominja na robovanje in stradanje med vojno, bo čisto lahko razumel, da človek mora ponoreti, ako nima železnih živcev), so ga ponovno vpregli in hajd — v Otiški vrh. Tudi le-ta je za prometno službo nezmožen. Postajenačelnik pa sedaj že mesec dni opravlja službo noč in dan; sam mi je trdil, da ako mu kmalu ne pošljejo pravih prometnikov, mora tudi on ponoreti. Pomislite: podnevi cel dan promet vlakov, zvečer zadnji vlak ob pol enajsti uri, zjutraj prvi vlak ob pol peti uri. V pisarni mora spati, jesti, kuhati in — živeti. Klasičen primer, kako brezobzirno, surovo znajo izkoriščevati proletarce oni gospodje ki se s ponosom imenujejo državotvorni elementi in ki vodijo »nacijonalno ekonomijo nacijonaliziranih železnic«. Oni, ki je šel v Kočevje je tam prebival deset dni z ženo in otrokom v vagonu, plačeval dnevno samo za hrano 100 Din in končno — ušel. Res je: država s takimi merodajnimi faktorji in s takim vzornim gospodarstvom mora procvitati. **In fakat je: procvita!**

Socialpatrijoti nadaljujejo svoje policijske posle v Zagorju.

Socijalpatrijotija je tu kot povsod drugod že popolnoma segnila, le smrad gnusnih ostankov še polni ozračje Zagorja. Ta ostanek se z vsem svojim reformističnim strokovnim kot političnim delom ni malo ni mogel vsidrati v množico proletarijata. Ljudje, ki ne zagovarjajo res delavskih interesov, ampak hlapčujejo kapitalizmu, niso imeli in ne bodo imeli godnih tal nikjer, kako šele v Zagorju! Vsi patrijoti so se posušili, le steklarske izgajice še radi moči konzuma in Čobal, ki se ga vestno drže kot svojega očeta, se še niso. In ti eksemplari, ki jim je ves zavedni steklarski proletarijat pokazal hrbet, so pričeli z denunciranjem vodili svoj razredni boj. Tako so, kot smo že poročali, spravili v zapor s. Mirka Weinbergerja z lažjo, da vodi komunistično propagando. Seveda se je vse razblinilo v nič. Ko je bil drugič aretiran in se je že tri tedne vodila preiskava proti njemu popolnoma brezuspešno, so se naenkrat pojavili kot priče socijalpatrijotski steklarji. Znani uničevalec alkohola Hladnik Maks, ki se mu je politika zgubila v alkoholu in vicedenuncijant Ranzinger Lojzl je svoj trebušček prinesel v litijsko sodnijo. Kdo jih je poslal? **Ali so se sami javili, da pričajo proti našemu sodrugu ali pa ga je orožniška postaja poslala v litijsko letovišče** (kot naši tamošnji ujeli sodrugi nazivajo sodnijo). **Jasno je, da so na ta ali oni način brez dvoma pričali proti sodrugu Weinbergerju, ki se že četrti teden nahaja v zaporu. Drugi dan pa so šli isti podleži in govorili vsak sebi: »Mi ga bomo spravili iz zapora!« Gospodje sodrugi z desnice: ljudje, ki danes denuncirajo nekoga in ga puste aretirati, ki se jutri hvalijo: »Še jih bomo nekaj spravili v zapore«, ljudje, ki potem tretji dan pričajo kot odposlanci orožništva oz. svoje podle duše, da pričajo proti njemu in se četrti dan hvalijo kot poštenjaki od nog, preko doppel-trebuha do glave, taki ljudje niso socijalisti, niso ljudje, temveč izdajice, gnusne in podle duše, ki bi se morale že same sebi gnusiti!** Dalje so govorili: »S. Weinberger je res revolucijonaren in je treba, da njegovo družino in njega podpiramo«. S tem so se hoteli prikupiti zavednim steklarjem in oprati si svoje judeževo obličje. Steklarji pa izjavljajo, da bodo vodili še **smelejši boj proti vam, ki se hočete spredaj prilizniti, da bi zadaj z bajoneti praskali.** S. Mirko Weinberger pa je krepko in lakonično izjavil, da **judeževe groše ne sprejme od Judežev samih!**

Zastavo, ki so jo nezavisni kupili, mislijo, da bodo sedaj na kakršenkoli način dobili v svoje mazuljaste roke. Predsednik socijalpatrijotskih policajskih denuncijantov Ranzinger Lojze je predložil nezavisnim steklarjem neko listino, ki jo je sestavilo Osrednje društvo kem. delavcev, naj jo naši sodrugi podpišejo. »Nezavisna strok. organizacija steklarjev« — tako so nam pridigali — »vsled zakona o zaščiti države sploh ne more uspešno delovali. Vaš sodrug M. Weinberger je že v zaporu samo radi tega itd. Zato prepustite zastavo naši soc. patrijotski organizaciji, podpišite to izjavo in žigosajte!« — Naši sodrugi so se nasmehnili temu in jih smeje zapustili. Če imate vi kratke in trhle možgane, ne mislite, ne mislite, da jih imajo tudi drugi!

Tako delujejo ti ljudje v razrednem boju zagorskih steklarjev! **Le tako naprej, in kmalu se boste razsmrdeli!**

Ko je zagorsko orožništvo s pomočjo socijalpatrijotov aretiralo Marxa, ki že 40 let počiva v zemlji, se je spravilo orožništvo in aretiralo v Zagorju okrog 20 Leninov. Razni sodrugi so namreč nosili v svojih gumbicah znake z Leninovo glavo. Kar po cestah so jih lovili in v imenu zakona »posunili« marsikomu deset dinarjev. Radi tega so napravili pri s. Eng. Weinbergerju hišno preiskavo, ker se je pri njem baje skrival — Lenin. Pa niso ga našli. Najbrže so zopet naši »prijatelji« trdili, da ga ima. Ali se že slike Lenina bojite? **Bojte se rajši živih.**

V rudarskem štrajku so že v začetku unijevci pokazali svojo barvo. Dočim so se borbe udeleževali vsi brez razlike, se je Arh zbal prevzeti tako veliko odgovornost. Vedel je, da bo boj hud, in da hud boj hoče žrtev, pa se je ustrašil žrtev in rajši šel v restavracijo zabavljat čez naše sodruge! Njegovih par pajdašev - rudarjev pa so pokazali, da so i oni toliko gnili, da so se z lahkoto nalezli izdajalske bolezni od steklarskih komunistov! Tako so na Stopah znani **Krečani** denuncirali sodružici Stuškovo in Bukšekovo, češ da so oni zvečer naložili pred Kračanovimi vrati češplje, z ironičnim namenom: »ker opravljata štrajkbreherski posel ste seve zelo revni. Tu vas mi, štrajkujoči podpremo s češpljami.« Na podlagi te Krečanove denunciranje sta bili gornji sodružici aretirani. Ob priliki aretacije so orožniki prav na surov način pehali ti dve sodružici, ki sta postali izmed zag. sodružic prvi žrtvi. Bili sta čez en teden izpuščeni. Vendar ju vse nasilje in temnica ni omajalo v njihovi razredni zavesti. In kdo in kaj je ta Krečan? **Denuncijant je, torej je brez dvoma socijalpatrijot.**

Teror, ki se izvaja posebno nad zag. rev. mladino, ni zadušil zavesti mladine. To pa ravno najbolj boli naše patrijote. Zato je šel **Bevc**, ki vsaj kaže soc. pat. lice in denunciral ss. Sitterja, Hlebca in Blaškota, češ da so prepevali boljševiške pesmi. **Uklenjene** so gnali v Litijo in čez tri dni so bili izpuščeni. Pesmi, ki so **izšle že v tisku** in se pojo povsod v Zagorju, se zde orožnikom in soc. patrijotom nevarne in če začujejo mogočne refrene: **Mi, mi smo mlada garda, smo proletarijat!** jih kar groza obhaja! **Če še tako soc. patrijoti preganjajo našo mladino, če tudi nastavljajo soc. patrijotske steklarke nož svojim lastnim sinovom, ki se nočejo organizirati v Svobodi, mladina, revolucijonarna mladina bo vztrajala kljub vsemu.**

V koncu še kratek odgovor zadnji številki »Delavca«!

Najprvo se opravičujejo, da med stavko niso hoteli odgovarjati na naše dopise, češ da so vse sile napeli v rudarski stavki. **Res so delali na vse pretege, saj so vsako soboto govorili, da gredo v ponedeljek socijalpatrijoti na delo!** Nadalje pravite, da »bo po stavki še dovolj prilike razgaliti nezavisne lažnjivce!« **Res je stavka popolnoma razgalila vaše izdajalsko telo kot del gnilega kapitalizma.** Potem trdite, da radi onih knjih, ki sta jih dva steklarja našla v steklarni, ni nihče denunciral s. M. Weinbergerja in da so orožniki te knjige zaplenili. **Dejstvo je, da so knjige zaplenili orožniki šele tedaj, ko sta jih znana socijal patrijota nesla na orožniško postajo!** Obljubljate nam, da se bomo morali zagovarjati pred sodnijo radi **častikraje. Vsak hip smo pripravljeni zagovarjati svoje izjave, ki smo jih objavili v naših listih in ponovno izjavljamo: vi ste na vseh koncih in krajih denuncijanti. Če želite vam pred buržuaznem sodiščem, ki vam tako diši, dokažemo nebrojkrat.**

Radi zastave smo že povedali svoje mnenje v predzadnji številki »Borbe«. Zastavo ste nam vi hoteli ukrasti, **h komur vam pa vse buržuazne institucije, od orožnikov do sodnije, ne morejo pomagati!** Dodamo kot vi: »za vsakogar je stvar tako pojasnjena, da se čisto razločno vidi, kje so lažnjivci in goljufi!

Pri vas!

In zato je že ves proletarijat izjavil: **»Čas obračuna je tukaj!«**

Dopisi.

Guštanj. V nedeljo dne 16. septembra je sklicalo tukaj Osred. društvo kovinarjev strokoven shod. Pričakovali smo, da bo ta shod služil pred vsem v to, da se povzdigne razredna zavest delavstva, a shod je imel popolnoma drugo lice.

Na shodu je govoril tajnik Osred. društva kovinarjev (obenem odgovorni urednik dr. Korunovega »Socialista«) J. Golmajer. V uvodu je govoril par besedi o strokovnih kovinarskih razmerah in o zakonu 1154 O, toda hitro je zašel na politično polje in začel na vse kriplje agitirati za skrahirano socijalistično stranko. (Grupa dr. Korun). Znano je povsod kakšnih metod se poslužujejo ti gospodje tudi - socijalisti. **Začelo se je najgrše zabavljanje in obrekovanje vsega delavskega časopisja, ki ne sliši na ime »Socialist« ali »Volksstimme«. Med drugim je dejal ta odlični g. Golmajer, da spadajo »Glas Svobode«, »Strokovna Borba« in »Proletarska Mladina na gnoj.** Nato je g. strokovni tajnik rekel, **da so vsi lumpje in faloti, ki v te liste pišejo ter da so vsi barabe, ki hodijo na Turjaški trg (v Delavski dom).**

Delavci iz tega lahko spoznate, kako izgleda kulturen in načelen boj slovenskih »socijalistov«. Vsak pove in govori pač to — kar zna.

Na shodu se je spomnil g. Golmajer tudi delavske mladine, (le poslušajte mladi delavci, kaj pravi čedni gospod Golmajer!). Obžaloval je, da mladine ni na njegovem shodu. Mi pač dvomimo o iskrenosti tega obžalovanja. Prejšnji večer (15. sept) se je izrazil g. Golma-

Plačaj takoj članarino svoji strokovni organizaciji!

»Pojdite med ljudstvo kot rešniki in jim razložite zakaj trpe žejo. Saj ste zvezdoslovci!«

In »preroki«-norci so šli in se razdresli med delavce:

»Čujte in poslušajte, tovariši. Žeja vas davi! Najprej poglejmo zakaj, potem bomo pa pogledali, kako bi se jo odpravilo! — Torej, glejte: solnce ima lise na sebi! Molno je! Od tod vaša žeja in beda! In kadar bodo lise izginile s solnca, bo konec žeje. Odpraviti jih pa je nemožno!«

Delavci so pol verjeli in pol ne verjeli: lise na solncu in beda na zemlji, da bi to dvoje bilo v zvezi, le koliškaj v zvezi? — Že se jih je par pojavilo, ki so dejali, da je to le pesek v oči. Pa kmalu so utihnili.

Kapitalist je med tem pridno škropil — seveda ne on! — svoje vrtove in drevorede in tako je nekaj vode že odteklo! Delavci so pričeli delati dalje, solnce pa je imelo še vedno lise. Pravzaprav bi se morale še večati, ker beda delavcev ni jenjala, kajti Kapitalist jih je zdaj slabše plačal, kot preje!

Kmalu je bil vodnjak spet poln! Zopet so morali prekiniti z delom in beda je spet nastala. Kapitalist pošlje seveda zopet svoje dvorne norce-modrijane z zgodbo o lisah, pa niso imeli sreče. Med delavci so se pojavili ljudje, ki so razjasnili vso stvar in ki jih je ljudstvo nazivalo »agitatorje«. Ti so nazivali druge delavce s »sodrugi«.

»Sodrugi! naše žuljave roke delajo preurno in preveč. Zato se je vodnjak napolnil do vrha in zdaj smo brez dela, gladni! Zakaj je tako? Ker Kapitalist ni gledal koliko vode rabi in koliko drži vodnjak, to se pravi, da je donašanje vode neorganizirano. V sosednji državi je neki človek, ki se tudi nazivlje kapitalist, znašel hitro izdelovanje klobukov in je tudi najel delavce, da so delali klobuke. Sedaj so jih naredili preveč in morali so ustaviti tovarno. Torej je povsod to takozvano proizvajanje neorganizirano! In ta neorganiziranost povzroča bedo in beda povzroča razrede: bogate in revne. Poslednjih je velika večina; zovejo se proletarci. Treba je, da se vsi proletarci vseh dežel združite in vršite skupno boj proti Kapitalistom, boj, ki bo večkrat porajal barikade, spopade in ki vas bo peljal preko porazov in zmag do končne zmage. Samo: združite se!«

Tako so govorili ti agitatorji in delavci so pritrjevali. Preroki so izginili s svojimi lisami h Kapitalistu, ki je hitro dal zgraditi sebi viseče vrtove in svojim otrokom jezerca in »agitatorjem« ječe. V viseče vrtove je odpeljal vodo in delavci so šli zopet na delo. Vendar se je se pojavila nadprodukcija, to se pravi, da so preveč vode nanosili. Zopet je vladala beda in zopet so se pojavili novi agitatorji, ki so poučili proletarce, da bo konec žeje tedaj, ko bo vodnjak v njihovih rokah. Vodnjak pa morejo vzeti le s silo! Beda je postajala vedno večja in večja, nezadovoljnost je rastla dan na dan. Agitatorji so jim oznanjevali novo življenje, svobodo, navduševali jih. In ko jim je beda prikipela do vrhunca, so z agitatorji na čelu planili na vodnjak ter ga po ljuti borbi z uniformiranci zavzeli. Postali so vladarji in gospodarji vodnjaka. Odslej jim ni bilo treba toliko delati, ker so gledali le, da je dovolj vode, ne pa preveč. Bili so srečni in njihovi smehljajoči otroci so se igrali po vrtovih in jezercih. Nastalo je novo življenje! Ne samo tu, v deželi naše pravljice, povsod so bili taki boji za vodnjak in povsod so zmagali. Po vrtovih so se sprehajali proletarci in ob vodomelin so se igrali jasni obrazi proletarske dece!

Tako so postali proletarci gospodarji vodnjaka in vsega!

So že ali šele bodo?

—o—

Mile Klopčič:

Proletarcu.

Tvoje življenje je tempelj trpljenja,
tvoja mladost velika je rana.

Kaplja za kapljo iz rane se spenja;
sleherna kaplja lepo izklesana
iz dragocenega kamna — krvi —
v jagodo rdečo.

Delo je bilo, ki je povzročilo
rano skelečo.
Ali naj večno mladost ti bo rana,
večno življenje ti naj bo trpljenje?

Kaj ako rana, do mozga pognana,
vname nekoč se v požar barikad,
ko zvojevala poslednji bo boj
garda mladine in marca pomlad?

Sodrug, veruj v vstajenje trpečih
in v poveličanje vseh se borečih!

(V litijskem zaporu!)

Vsak zavedni proletarec mora biti naročnik „Strokovne Borbe“.

jer v debati z nekim s. W. **»Kaj boš ti govoril, ti si še premlad« itd.** ter začel blatiti vse, posebno pa mladino, ki neče trobiti v njegov reformistični rog.

Zapomnite si pa g. Golmajer, mladina je razredno zavedna in pozna bolj svoje naloge v razrednem boju, kakor pa vi reformisti. Ta naša mladina bo tista, ki bo poučevala delavstvo in ga bodrila za razredni boj. Ta naša toliko zaničevana mladina, ki je izšla iz Turjaškega trga, je tista, je tista, ki ima vedno pred očmi naš končni cilj, **to je osvoboditev proletarijata iz kapitalističnega suženjstva.** To je naš cilj, ne pa samo tistih par ubogih reform, s katerimi, vi hočete uspavati zavedni proletarijat.

Sodrugi! proletarci! Sedaj vidite, kdo blati in obrekuje. Ti gospodje socijalisti se namreč priložujejo, češ da jih naše časopisje vedno blati in to po nedolžnem. Vidite iz govora g. Golmajerja, da so ravno ti **»po nedolžnem preganjani socijalisti«** tisti, ki govore po shodih: Na gnoj z **»Glasom Svobode«**, na gnoj s **»Proletarsko Mladino«** itd. **Ti načelni borci imenujejo nas barabe in falote. Vidite kako dostojno in marksistično orožje vihte g. Golmajerji!** Ko se je pa oglasil za besedo en navzoč sodrug, ki je hotel zagovarjati mladino in naš list, **seveda ni dobil besede od predsednika, da bi povedal kaj misli delavska mladina, ta najbolj izkoriščani del proletarijata. Gospodje že vedo zakaj skušajo onemogočiti vsako kritiko!**

Zato pa sodrugi in sodružice v Guštanju na delo!

Ohranite sodrugi enotnost v strokovnem pokretu! Pokličite na obračun vodilne ljudi iz Osred. društv. kov. za njihovo grdo strankarsko izrabljanje strokovne organizacije!

Naj živi enotna razredna strokovna organizacija kovinarjev!

Naj živi razredni boj!

Živela enakopravnost odrastlih in mladih sodrugov! Enake dolžnosti — enake pravice! **Vinko.**

LITIJA. »Nova Pravda« nam poroča v št. 37., z dne 14. sept. o lepo uspelem njihovem izrednem občnem zboru, kateri pa ni imel ravno lepega izida zanje, ker niso imeli niti dovolj članov, da si postavijo odbor. Postavljali so ljudi v odbor, kar iz glave in sicer tako, da imajo v celem odboru 4 člane in še te je menda sram, ker delavstvo je spremenilo, da N. S. Z. goji zgolj hinavščino in redi gade na prsih delavstva. Da bo delavstvu bolj jasno, damo malo resničnih podatkov o njihovem sedanjem odboru. Predsednik Pavle Muzga že 5 mesecev ni plačal članarine, podpredsednik Pavel Kolenc, prej naš član, je odstopil od nas zato, ker mu nismo pustili pretepati mladine pri delu, sedaj ni tu, ne tam. Izgoršek Ivan bi rad postal gospod. Mandel Pepa, ki ji ni toliko za organizacijo, ampak za izvrstno plačo, ki prekaša vse druge delavke (pa skozi delavske žulje). Jošt Beti ji ni še vse jasno. Bizjak Andrej, še nepoznan v tovarni. Nace Ambrožič, star zaslepljenec. Pregel Pepca, otroško nezavedna. Tišler Franc sliši kako trava raste. Kastelic Frančiška jih sploh ne pripoznava. Tišler Mici, zaslepljenka in prva raznašalka laži po tovarni. To je izvrsten odbor, kateremu da res ljudstvo zaušnico in ne zaupnico. Želimo obilo sreče. — Res je N. S. Z. propadla in mi rastemo. Ali mi jim ne moremo pomagati pri svoji najboljši volji, ker oni so sodili in delavstvo jih je obsodilo, to pa zato, ker so mislili, da je delavstvo sito, če dobi pesek v oči in precej laži, oni pa denar v žep. Ali tega je sedaj konec. Delavstvo zahteva resnico in dejanja, kar pa pri narodnih socijalistih ne znajo in sploh nočejo znati. Povedati pa moramo N. S. Z., da če se je prej nekaj doseglo je to zasluga sedanjih zaupnikov, ker so ravno oni rodili boje, in bi včasih še več dosegli, ako bi ne bilo vas, kravjih mešetarjev, zraven. Zato si ne štejte dobrih del drugih sebi v dobro, ker delavstvo vam nič ne verjame. In kar je glavno: delavstvo samo priza, da nisti vi, delavci v frakih, pri treh pogajanjih dosegli toliko kot mi pri enih. Opozoriti vas moramo pa, da ste vi bili ravno tako navzoči in tudi povabljeni, da se pogajate za delavstvo. Zakaj niste tistikrat nastopili, da bi kaj priborili? Zakaj ste utihnili in se le klanjali gospodom. Da pa ne boste mislili, da delavstvo ne ve zakaj tako delate, vam povemo, da zato, ker vaše geslo je čast in poln žep delavstvo vam je pa postranska stvar.

Tržič. Že od prevrata sem se ima tržiško delavstvo borili za svoj obstanek. Ali menda nikjer ni tako nizkih mezd kot v predilnici. Plače se sicer vedno zvišujejo, ali ne tako, da bi odgovarjale življenskim zahtevam; zakaj od vsakega poviška ima profit le tvrdka, dočim je delavstvo potisnjeno v vedno večjo bedo. Tujec prišedši v Tržič, se mora začuden vprašati odkod tako nizke mezde, ko je ljudstvo vendar še precej izobraženo. Odgovor ni težak; glavni vzrok je namreč delavstvo samo, ki se ne zaveda, da je njegova moč edino v organizaciji; drugi vzrok je pa ta, da so organizacije, ki so doslej obstojale, bile vse preveč popustljive, osobito klerikalci se niso upali nastopiti preveč javno, čeprav stoji za njimi preležna večina tržiškega proletarijata. Osemurnega delavnika skoro nikjer ne poznajo. Dočim podjetje pri plačah tako stiska, razmetava na drugi strani, da je groza. Delavstvo pa mora čakati, čakati in čakati, dočakati pa ne sme svojega poloma, ki se mu vedno bolj bliža ako ne bo stalo na braniku svojih pravic. — Proletarec.

ZAGORJE. »Čas obračuna je prišel«. Pod tem naslovom piše »Delavec« od 20. sept. 1923 članek od neodvisnih steklarjev. — Kako se socijalpatrijotski steklarji hvalijo, da so v času rudarske stavke pomagali rudarjem, da so jih podpirali v njihovem boju. Res je, da so dali prvih 14 dni podporo in jo poslali na strokovno komisijo v Ljubljano, ali nadalje so čisto pozabili na rudarsko stavko. — Ti tički pišejo, da je treba vse sile napeti, da bo stavka zmagovita. Sodrugi rudarji, to je odkrita laž. Res pa je, da so prve dni stavke v steklarni že govorili: sedaj se pa bodo rudarjem po končani stavki oči odprle. Vedeli so že natančno, da v tej stavki ne bodo dosegli rudarji nič. Pa od kod so bili ti ljudje informirani, si lahko mislimo. Ti ljudje so veseli, da se je stavka zlomila in sedaj globoko računajo, da bodo rudarji zapustili Nezavisno strokovno organizacijo in bodo šli nazaj v soc. patrijotsko Unijo. Ali gospodje se prokleto motijo. Neodvisni prav dobro vedo kako so se za časa stavke obnašali razni Krušiči in drugi. Zato pa, gospodje, ste lahko čisto brez skbi, da ne bodo rudarji nasedli na vaše limance. Oni prav dobro vedo kam spadate. — Nadalje pišejo o tistih knjigah, ki jih je imel s. Mirko Weinberger spravljene v steklarni. Res je pomotoma prišlo v naš list, da je lahko kak cijanti, sedaj ste pa naprej vse našteli cijanti, sedaj ste ajprej vse našteli kaj, kaj, da imate vse spravljeno v knjigah t. j.: svojo legitimacijo in načrt govora za razvitje prapora »Vesne«, katerega je sodrug Weinberger lastnoročno spisal in razglednico, ki je bila naslovljena na s. M. W. Ali eno, ptički, ste pa izpustili. Kako so pa tiste knjige prišle na orožniško postajo? Ali jih je mogoče sveti duh tja nesel? Mi dobro vemo, da jih ni sveti duh nesel, ampak vi, denuncijanti, vi ste jih izročili orožnikom. Zato so sodr. Weinbergerja takoj drugi dan v postelji aretirali in ga odgnali v litijske zapore. To, debeluhi, ostane zabeleženo v naših srcih. — Glede zastave se še vedno hvalijo, da so dali oni 39.000 K mi pa 2.800 K. Tega pa ne povejo, da je to privatno posojilo, za katero zahtevajo vrnitev s 5% obrestmi. Iz tega se lahko konštatira, da niso dali dosedaj niti vinarja za prapor. To bi tudi mi lahko naredili. Kdor pa tej izjavi ne veruje, naj se zglasi pri naši podružnici Nezavisne strokovne organizacije kemičnih delavcev v Zagorju, kjer se bo lahko vsak prepričal kdo laže in kdo ne. — G. Ranzinger Alojz je v »Delavcu« objavil, da ga je nekdo denunciral pri Pokrajinski upravi za Slovenijo, da se je bojeval proti Jugoslaviji na Koroškem in da ima še orožje spravljeno doma. Dalje, da so mu napravili hišno preiskavo. Sum ima na Neodvisneže, da so ga denuncirali. Mi pa lahko sumimo, da so sami to napravili, da nas sedaj lahko klatijo po njih časopisju. Sedaj ima na razpolago 1000 Din, da jih da tistemu, ki mu pove pisca te ovadbe. Ko smo mi to čitali — 1000 Din — smo se na ves glas smejali, gledali eden drugega ter rekli kje da je ta človek naenkrat dobil toliko denarja na razpolago. Pa se eden od nas spomni in reče, da je mogoče že postal ljudski komisar. In spet smo se smejali. Tako se mi, Neodvisni, z vami zabavamo. Prihodnjič še kaj več.

Trbovlje. Podružnica NSŽO, Trbovlje tem potom sporoča svojim članom, da je uvedla subkasirje in člani lahko svoje članske prispevke pri njih plačujejo. To so sodrugi: **Hrastelj Anton** za Hrastnik in progo. **Zimšek Franc** za Trbovlje in progo. **Mezveg Leon** za Zagorje in progo. Podružnični blagajnik je s. **Tačko Rudolf.** — Člani se pozivljajo, da redno plačujejo svoje prispevke za organizacijo, subkasirji pa naj do 10. vsakega meseca nabrani denar obračunajo podružničnemu blagajniku. — **Odbor podružnice Trbovlje.**

Zagrebški železničarji, člani »Neodvisne strokovne železničarske organizacije« v delavnici državne železnice so nabrali za sodruge mariborske železničarje — člane naše organizacije, ki so odpuščeni, 1061 Din.

Razno.

Pašić in atentator Rajić. — Ko se je vršila sodna obravnava proti atentatorju Rajiću, je prišel Pašićev odvetnik vprašat Pašića, ali naj zahteva denarno odškodnino za bolečine, ki mu jih je povzročil atentator Rajić. Pašić ga vpraša na to: »Ovaj, veš, ali je atentator bogat?« — »Mislim, da nima ničesar.« — »Pa ovaj, koliko naj zahtevam za zdravila. Pa končno veš, čeprav sem siromašen človek, ti ni treba ničesar zahtevati. Veš, to bo lepo odmevalo med narodom. Ali glej, da ga ne izpuste... Veš, dokler sem živ... Neumen je, pa ovaj zopet lahko strelja.« (Po »Beogradskem Dnevniku.«)

Seznam

sodrugov, ki so prispevali pri nabiralni akciji za »Rudarski dom«.

(Nadaljevanje.)

Nabiralna pola št. 12, pobirala sodruga Skrlj Jože in Hauptman Anton na Polaj: Hauptman Anton 16 K; Hacin Ivan 20 K; Završnik Ignac 10 K; Spiler Franc 20 K; Tomšič Gregor 10 K; Bec Jože 14 K; Jože Opara 5 K; Mahnič Ivan 12 K; Starc Jakob 12 K; Bez Jože 6 K; Gajšek Franc 8 K; Bek Ivan 4 K; Obolner Franc 20 K; Sevnik Jurče 4 K; Tomažič Matija 10 K; Pfeifer Iv. 8 K; Pfeifer Franc 6 K; Jakš Franc 8 K; Burja Andrej 10 K; Skrlj Jože 20 K; Košir Feliks 20 K.

Nabiralna pola št. 16. Pobirala sodruga Suša in Mlakar v Žabji vasi: Hlastan Avgust 10 K; Hlastan Ivan 10 K; Mlakar Miha 20 K; Hlastan Martin I. 8 K; Hlastan Martin II. 8 K; Lavrič Jože 6 K; Zalokar Marko 16 K; Polak Jože 20 K; Kočar Rok 12 K; Povh Ivan 4 K; Rasberger Jože 8 K; Brinovec Neža 8 K; Medved Alojz 10 K; Senica Franc 4 K; Hohkrauf Alojz 20 K; Cvibovšek Jože 20 K; Kastelic Jože 20 K; Mastnak J. 10 K; Klemen Anton I. 8 K; Fakin Blaž 20 K; Vozel Ignac I. 40 K; Bebar Jože 20 K; Benegalja Ignac 8 K; Pikl Fric 40 K; Traunšek Jakob 5 K; Traunšek Alojz 8 K; Fakin Mat. 20 K; Erman Ivan 8 K; Kapl Matija 8 K; Semc Franjo 20 K; Skobe Blaž 20 K; Suša Jože 20 K; Kreše Franc 20 K; Papež Fani 20 K; Zajc Viktor 6 K; Lebar Lovro 4 K; Klaužar Anton; Žarovnik Ivan 40 K; Kepa Franc 4 K; Radej Anton 8 K; Radej Ivan 4 K; Vuković Roza 8 K; Učakar Jože 8 K; Kurent Anton 8 K; Martin Tavornik 20 K; Goljuf Anton 20 K; Kurent Jože 12 K; Kotar Jože 8 K; Hribar Franc 8 K; Jakš Franc 4 K; Franc Zakonjšek 20 K; Alojz Glavač 20 K; Nerad Rok 16 K.

Nabiralna pola št. 17. Nabirala sodruga Pleterski in Zakonjšek v Glažuti: Zakonjšek Ferdo 20 K; Pleterski Franc 20 K; Pustak Mihael 18 K; Pustak Karol 20 K; Jernej Delobst 10 K; Železnik Ivan 8 K; Hren Anton 16 K; Zagreišek Fran 8 K; Šanc Jurij 10 K; Spolenak Franc 10 K; Frankovič Jakob 10 K; Skočir Blaž 12 K; Kovač Ivan 8 K; Polutnik Feliks 12 K; Logar Karl 8 K; Abram Jože 16 K; Sternad Helena 4 K; Renko Leopold 8 K; Sonaič Martin 10 K; Maren Franc 8 K; Mrežar Anton 20 K; Per Fric 20 K; Valetič Edvard 12 K; Zmerzlak Miha 12 K; Sternak Jože 10 K; Planinc Jože 40 K; Smodič Matevž 8 K; Strnak Franc 8 K; Hernaus Ivan 8 K; Krhlikar Ivan 10 K; Železnik Jože 10 K; Potokar Ivan 20 K; Ojsteršek Ivan 40 K; Krhlikar Ivan 8 K; Blatnik August 10 K; J. K. 11 K.

Širite „Strokovno Borbo“!

Izjava.

Zvedel sem, da se baje med železničarji trosi vest, da sem stopil v radikalno stranko. Kdor me pozna, ve, da si nisem nikdar pljunil v obraz in si nikdar ne bom, ker sem proletarec, človek, ki gara za bori košček kruha in trpi pomanjkanje in vse to z zavestjo, da je rešitev naša delo naših lastnih rok. Zato nisem bil in ne bom nikoli na prodaj.

Ako pa želijo radikalski organizatorji osnovati poleg mnogoštevilnih še tudi radikalno strokovno železničarsko organizacijo (te še baš manjka), pa si naj poslužijo drugega lima, da nalove kaline, Makuc jim za to ne bo in ne mara služiti.

Zaveden železničar in vsak, ki ni na prodaj, pa ve dobro, v kateri organizaciji iz vseh teh mnogih se mu je organizirati.

Ljubljana, 29. septembra 1923.

Ivan Makuc.

Sodrugi, zbirajte povsod za žrtve belega terorja v revirjih Trboveljske družbe.

S 1. septembrom t. l.
se je otvorila
v Delavskem domu
Karla Marxa (preje Turjaški) trg 2
gostilna
Topla in mrzla jedila. **Delavska kuhinja.** Abonenti na hrano se sprejemajo.
Vsakovrstne tople in mrzle pijače.

Zveza delavcev in delavk kovinske industrije in obrti Jugoslavije za Slovenijo

priredi

v nedeljo 7. oktobra 1923

veliko vinsko trgatev

v gostilniških prostorih g. Valjavca (Reininghaus) v Šiški z bogatim sporedom.

Ker je čisti dobiček namenjen obolelim in onemoglim članom, vabi k obilni udeležbi

Odbor.

Železničarski koledar za leto 1924.
izide koncem oktobra t. l.
Koledar bo vsestranski in z zanimivo in praktično vsebino ter bo vezan v polplatno.
O tem obveščamo vse sodruge železničarje, da se že sedaj pri svojih podružnicah naroče nanj.
Obenem izide tudi
Rudarski in kovinarski koledar.
Sodrugi rudarji in kovinarji, naročajte le svoj koledar!

Lastnik: Zveza Neodvisnih Strokovnih organizacij za Slovenijo.
Odgovorni urednik: Pavlič Hinko.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.